

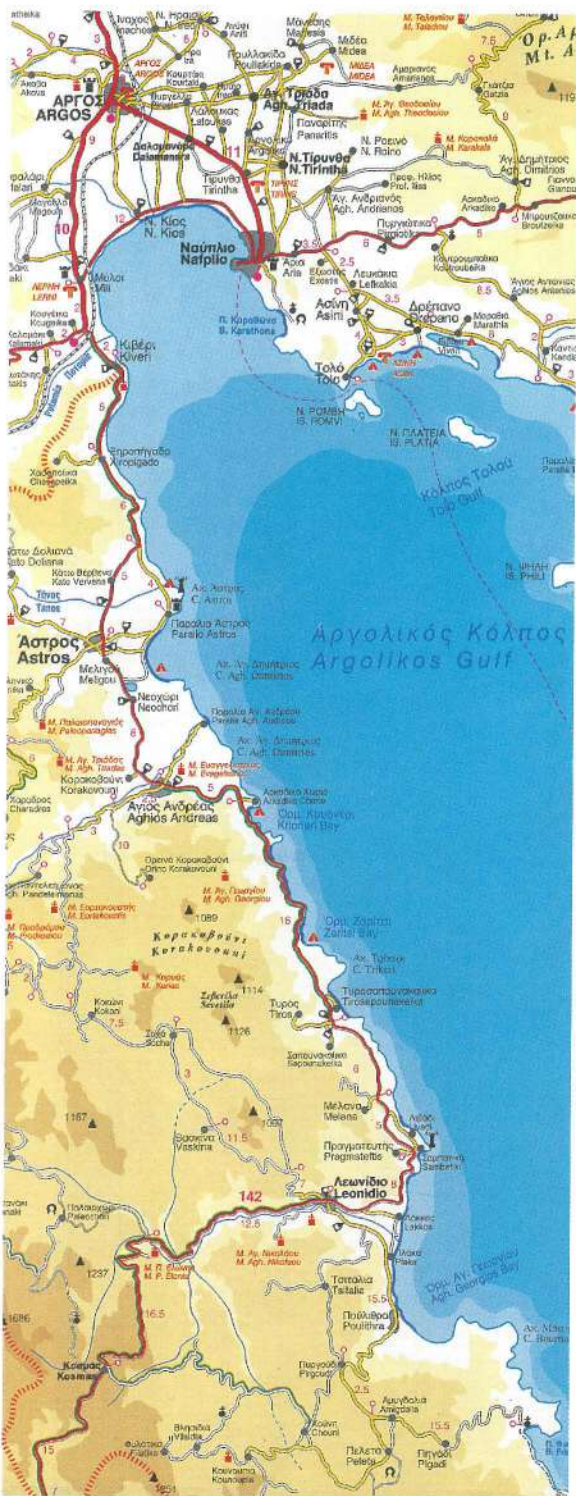
ΛΕΩΝΙΔΙΟ

η Μητρόπολη της Τσακωνιάς

“Και τα μικρά καιιάθευκα σπιτάκια του στα πόδια τους,
σα φοβισιά σκορπιούνια σφιχταχραδιάζονται τις πέτρες
που πριν ζήσουνε ύπνο βαρύ κ' αιάραχο κοιμούνται.”

Κ.ΟΥΡΑΝΗΣ

ΑΚΗΣ ΝΤΑΝΟΣ | Κείμενο
ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΜΠΟΥΓΙΩΤΗΣ | Φωτογραφίες

Χάρτης της ευρύτερης περιοχής του Αργολικού κόλπου από τον Χάρτη Πελοποννήσου των ROAD EDITIONS

Μια από τις πιο γραφικές χωνιές της πατρίδας μας είναι ασφαλώς η Τσακωνιά, με την αντιπροσωπευτική της πόλη, το Λεωνίδιο. Και δεν θα 'ταν υπερβολή αν λέγαμε, πως μένει έκθαμβος ο επισκέπτης, όταν για πρώτη φορά αντικρίζει την πρωτεύουσα της επαρχίας Κυνουρίας. Είναι σαν η φύση να βρέθηκε στις καλύτερες στιχμές της, όταν δημιουργούσε την περιοχή του Λεωνιδίου. Γιατί κατάφερε να συνδυάσει αρμονικά την μεγαλοπρέπεια με την πρεμία, τις συχλονιστικές ορθοπλαγιές των κόκκινων βράχων, με τον ήπιο κάμφο και την χαλάζια θάλασσα.

Μέσα σ' αυτό το προνομιακό φυσικό περιβάλλον είναι χυσιμένο το Λεωνίδιο. Τα στενά δρομάκια εναλλάσσονται με τις πλατείες του, τα πετρόχιστα σπήτια με τα αρχοντικά του. Η πλούσια ιστορία και παράδοση, συναντιούνται με την μεγάλη προσφορά του στους Εθνικούς αγώνες. Οι ήρωες του 21 στέκουν δίπλα στους λόγιους και στους ποιητές του. Και τα μοναδικά του ήθη και έθιμα, η Τσακώνικη χλώσσα, ο αρχαίος Τσακώνικος χορός, το ονομαστό Πάσχα με τα αερόστατα και η φημισμένη Γιορτή της Μελιζάνας, είναι ιδιαιτερότητες, που δεν συναντά αλλού ο επισκέπτης.

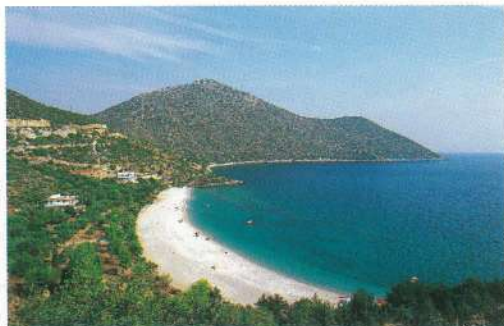
Το ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ που βρέθηκε κοντά μας και έζησε πολλές από τις ιδιαιτερότητες του τόπου μας, προσφέρει μέσα από τα κείμενα και τις θαυμάσιες φωτογραφίες του, πολύτιμη γνώση και πληροφόρηση για το Λεωνίδιο.

Στηρίζουμε αυτή την προσπάθεια και ευχόμαστε μακρά διάρκεια κυκλοφορίας, ώστε να πραγματοποιεί τους υψηλούς στόχους, που ο εκδότης και το επιτελείο του επιδιώκουν, χωρίς να φείδονται κόπων και θυσιών.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΣΙΓΚΟΥΝΗΣ
ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ

Φωτ. Άννα Καλαϊτζή

Στη διαδρομή για το Λεωνίδιο μια στάση στον Κόλπο του Τυρού είναι απαραίτητη

Σ' όλο το μήκος του μέχρι το Λεωνίδιο, ο Αργολικός κόλπος κοσμεύεται με δεκάδες πανέμορφους κόλπους και όρμους, ιδανικούς για κολύμπι.

220 χιλιόμετρα από την Αθήνα και 80 από το Άργος αντικρίζουμε μπροστά μας την πεδιάδα του Λεωνιδίου.

Είναι μια διαδρομή ελικοειδής δίπλα στη θάλασσα, με δεκάδες μικρούς και απότομους κόλπους, από όπου αναβλύζουν γλυφά νερά. Μέχρι το 1960 η πρόσβαση στο Λεωνίδιο εγίνετο μόνον δια θαλάσσης, με ψαροκάικα που έφευγαν από το Κιβέρι της Αργολίδας τις Σπέτσες και τον Πειραιά.

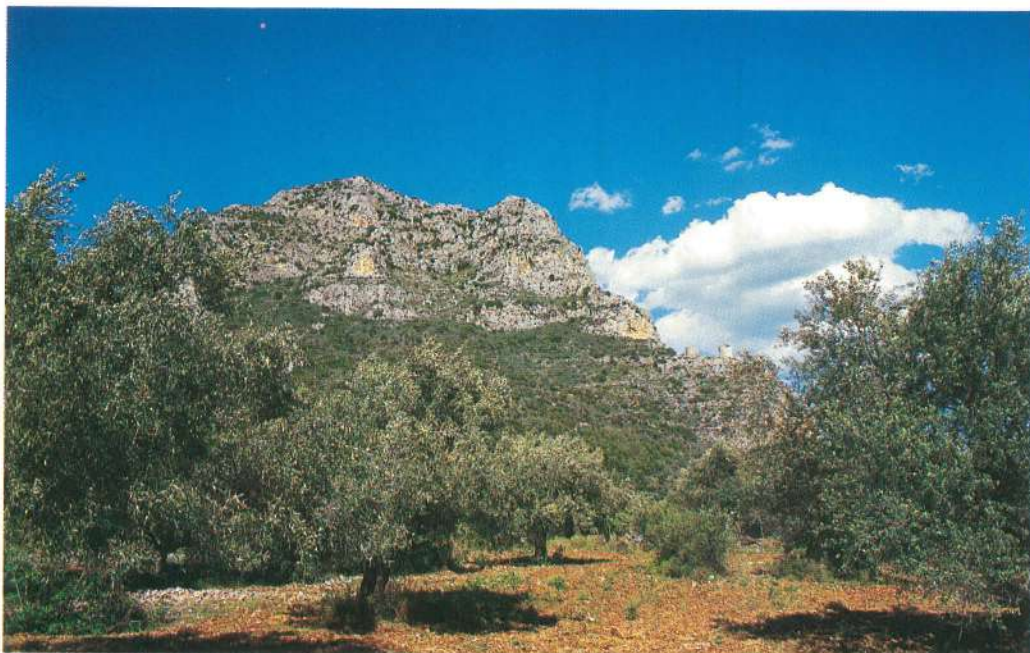
Έτσι οι Τσακωνες ήταν υποχρεωμένοι, πέρα από την γεωργία και την χειροτεχνία να αναπτύξουν το ναυτιλιακό εμπόριο, οργώνοντας την Μεσόγειο και τον Εύξεινο Πόντο. Το εμπόριο αύξησε τον πλούτο των κατοίκων του Λεωνιδίου, ενώ η δύσβατη και προσιτή μόνον μέσω θαλάσσης περιοχή, διαφύλαξε τα έθιμα και την τσακωνική διάλεκτο των κατοίκων της.

Η οικονομία του Λεωνιδίου και της ευρύτερης περιοχής ήταν άμεσα συνδεδεμένη με τα ιστορικά λιμάνια του Αργολικού.

Ιχθυοτροφείο στον Αργολικό κόλπο, σε υπέροχο περιβάλλον με πεντακάθαρα νερά

Φωτ. Άννα Καλαϊτζή

Σαν άγρηνιοι φύλακες στην είσοδο του φαραγγιού, τρεις ανεμόμυλοι ατενίζουν από το ύψος τους τον ελαιώνα και τον απέραντο κάμπο του Λεωνιδίου

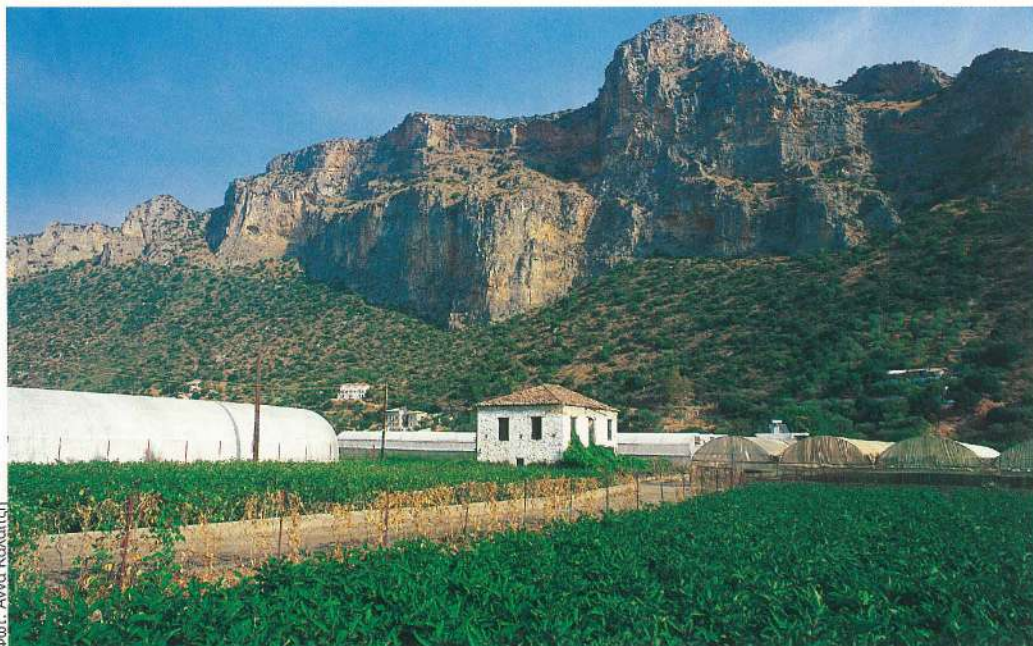
Καθώς περνάμε την τελευταία δεξιά στροφή, απλώνεται στα πόδια μας "**Ο κήπος του Διονύσου**". Γυρνάμε το βλέμμα μας στο πέλαγος και αντικρίζουμε τον βράχινο όγκο των Σπετσών, να αναδύεται από την θάλασσα. Οι Σπέτσες, μαζί με τα κάστρα τ' Αναπλιού και της Μονεμβασιάς, προσδιορίζουνε τον θαλάσσιο χώρο, που "πρωτόσκιζαν" τα Λεωνιδιώτικα καράβια. Γιατί όμως η περιοχή ονομάζεται "Διονύσου Κήπος";

Κατά την μυθολογία, στο κέντρο της ανατολικής ακτής της Πελοποννήσου ο ποταμός Δαφνώνας, γιος του Ποσειδώνα, δημιούργησε με τις προσχώσεις του την εύφορη πεδιάδα της Βρασιάς ή Πρασιάς. Γι' αυτήν την περιοχή ο αρχαίος περιηγητής **Παυσανίας** γράφει: "καλούσι δε και το πεδίον Διονύσου κήπον" (Παυσανία Ελλάδος Περιήγησις, III, 24,3). Στην ονομασία αυτή κατέληξε ο Παυσανίας με βάση έναν από τους μύθους, που συνοδεύουν την γέννηση του Κάδμου και της Αρμονίας. Η Σεμέλη ζήτησε από τον Δία, που ήταν ο πατέρας του γιου της Διονύσου, να εμφανιστεί μπροστά της. Δεν άντεξε όμως τη λάμψη της

αστραπής και τον κρότο της βροντής και πέθανε. Η λάρνακά της άραξε στην παραλία του Λεωνιδίου μαζί με τον νεαρό Διόνυσο. Εκεί στις εκβολές του Δαφνώνα, μέσα στις καλάμιές και τα αρμυρίκια οι κάτοικοι της περιοχής παίρνουν με ευλάβεια την λάρνακα της Αργίτισσας πριγκιποπούλας και την ενταφιάζουν σε μυστικό μέρος.

Την προστασία του μικρού Διονύσου αναλαμβάνει αρχικά η αδερφή της Σεμέλης, η Ινώ, που περιπλανώμενη ως Λευκοθέα ανατρέφει τον Διόνυσο έως ότου ο Δίας, σύμφωνα με έναν βοιωτικό μύθο, ράβει τον μικρό Διόνυσο μέσα στον μηρό του. Εκεί κάτω από το γόνατο του Δία ξαναγεννιέται ο βλαστικός Θεός της Αμπέλου. Με τον ίδιο τρόπο που αιώνες ολάκερους στην αρχαιότητα το γόνι της αμπέλου πετούσε βλαστούς και καρπούς σ' όλη την πεδιάδα του Λεωνιδίου.

Σήμερα ακόμη, η ανάμνηση στον Διόνυσο παραμένει ζωντανή. Με μεγάλη ικανοποίηση για την τιμή που έκανε να επισκεφθεί τον τόπο τους, οι κάτοικοι δείχνουν στον επισκέπτη το Σπήλαιο που φιλοξένησε τον Διόνυσο. Και πώς να μην τον τιμούν που τόσο πλούτο

Μικρά πέτρινα αγροτόσπιτα παρεμβάλλονται στις καλλιέργειες του περίφημου κάμπου του Λεωνιδίου, σε απόλυτη αρμονία με το περιβάλλον.

χάρισε και χαρίζει στον τόπο τους. Ο πλούτος και η στρατηγική θέση της περιοχής γέννησαν πολλές φορές την ζήλια των άλλων πόλεων. Το δεύτερο έτος του Πελοποννησιακού Πολέμου καταστρέφουν τις Πρασιές. Οι κάτοικοι όμως με την βοήθεια της Σπάρτης ανακτούν γρήγορα την οικονομική τους αήγη για να προκαλέσουν την ισοπέδωση των Πρασιών από τους Αθηναίους και από τους Αργείους που διεκδικούσαν την περιοχή από τους Σπαρτιάτες (414 π.Χ.).

Ο Διόνυσος όμως δεν θ' άφηνε ποτέ το περβόλι του να ξεραθεί και να αφανιστεί! "... Όταν ο Θεός δημιούργησε τη γη έβαλε την σφραγίδα των ιδανικών συνθηκών για την γεωργική παραγωγή στον κάμπο του Λεωνιδίου.. Ευλόγησε ακόμη τους κατοίκους της περιοχής με το πάθος της εργατικότητας και ταυτόχρονα τους χάρισε και το γνώρισμα να μην θέλουν να είναι δεύτεροι..." υποστηρίζει ο Δήμαρχος του Λεωνιδίου, κ. **Δημήτριος Τσιγκούνης**.

Η αγροτική παραγωγή και το εμπόριο έδωσαν στους κατοίκους των Πρασιών την παλιά τους λάμψη. Τον 2ο αιώνα π.Χ., αποτέλεσαν μια από τις 18 πόλεις στο "**Κοινό των Ελευθερολα-**

κώνων". Όμως οι επιδρομές των πειρατών τους ανάγκασαν κατά τους βυζαντινούς χρόνους να μεταφέρουν τον οικισμό τους προς το εσωτερικό της πεδιάδας. Αυτό μαρτυρούν τα ευρήματα και η οχύρωση στον λόφο του Αγίου Αθανασίου. Η ευπορία των κατοίκων του Λεωνιδίου συνεχίζεται και επί Τουρκοκρατίας. Η οικονομική συμμετοχή των Τσακόνων στον απελευθερωτικό Αγώνα, όπως του **Καπετάν Γεωργάκη Μανωλάκη**, εκπορθητή του κάστρου της Μομεμβασιάς, του **Καπετάν Γούλελου**, του **Αναγνώστη Τροχάνη** και του **Χατζηπαναγιώτη**, ήταν σημαντική. Πράγμα που ανεγνώρισε και ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης λέγοντας πως "...οι Τσακόνες βοηθούν τον αγώνα με κάθε μέσο". Μάλιστα 22 Τσακόνικα πλοία ιδιοκτησίας του Αναγνώστη Τροχάνη διατέθηκαν στον αγώνα με κυβερνήτη την θρυλική Μπουμπουλίνα.

Η εύφορη γη και η εργατικότητα των κατοίκων είναι το μυστικό του πλούτου της περιοχής. Προς Βορρά ορθώνεται ένας τεράστιος κόκκινος βράχος, που η κάθετη "ζόρικη" ορθοπλαγιά του ύψους 300 περίπου μέτρων αποτελεί πρόκληση για κάθε αναρριχητή να την κατακτήσει.

Μια γεύση από GRAND CANYON δίνουν οι απότομοι κόκκινοι βράχοι, που προστατεύουν από Βορρά το Λεωνίδιο. Αν οι Ελληνικοί αναρριχητικοί σύλλογοι επιδείξουν ενδιαφέρον, μπορεί να δημιουργηθεί ένα περίφημο διεθνές αναρριχητικό κέντρο

Αυτός ο βράχος αποτελεί τον "βιγλάτορα" που προστατεύει το Λεωνίδιο από τους κρύους βόρειους ανέμους, δίνοντας την δυνατότητα στον "Κήπο του Διονύσου" να καλλιεργείται 12 μήνες το χρόνο. Εδώ τα μαρούλια φυτρώνουν τρεις φορές ετησίως

Η εργασία στον κάμπο του Λεωνιδίου αρχίζει νωρίς το πρωί. Οι μεγάλες ηλικίες, με την παραδοσιακή τους εργατικότητα, πρωτοστατούν.

και η περίφημη **Τσακωνική Μελιτζάνα** δυο φορές τον χρόνο. Η γλυκιά της γεύση την καθιστά μοναδική και αυτό οδήγησε τους κατοίκους της περιοχής να την τιμήσουν με μια ειδική γιορτή, αφιέρωμα στην "χάρη" της.

Η Γιορτή της Μελιτζάνας

Η προφορική παράδοση τοποθετεί την έναρξη της γιορτής της Μελιτζάνας στον 18ο αιώνα, πράγμα που σημαίνει, ότι από παλαιότερους χρόνους οι Λεωνιδιώτες, αντικατέστησαν κάποια αρχαία γιορτή των Πρασιωτών, προγόνων των Τσακωνών, που υποδέχονταν ή αποχαιρετούσαν το καλοκαίρι. Ίσως την εορτή του Τρύγου, μια και παλιότερα η περιοχή κατεκλύζετο από αμπέλια.

Σήμερα καλλιεργούνται 800 στρέμματα, που αποδίδουν 6.000 τόνους Τσακωνικής Μελιτζάνας ετησίως. Η περίοδος παραγωγής αρχίζει από τον Ιούλιο και φτάνει έως και τον Νοέμβριο. Τέλος Αυγούστου όμως, η καθιερωμένη πλέον από το 1996 γιορτή της Μελιτζάνας, έλκει Έλληνες και ξένους επισκέπτες στο Λεωνίδιο.

Το 1996 η **Ευρωπαϊκή Κομισιόν** κατοχύρωσε την παραγωγή της "**Τσακωνικής Μελιτζάνας**" στους παραγωγούς του Λεωνιδίου αποκλειστικά.

Η Τσακωνική Μελιτζάνα συγκαταλέγεται πλέον μεταξύ των 317 Ευρωπαϊκών προϊόντων με **Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης**. Αυτή η απόφαση οδήγησε στην επαναφορά της γιορτής της Μελιτζάνας στο επίκεντρο των καλοκαιρινών εκδηλώσεων της Πρωτεύουσας της επαρχίας Κυνουρίας.

Κατά την διάρκεια των εορταστικών εκδηλώσεων ο επισκέπτης έχει την δυνατότητα να γευθεί τον καρπό της σε πολλούς συνδυασμούς, στην μαγειρική και ζαχαροπλαστική. Ερασιτέχνες και επαγγελματίες μάγειροι από πολλά μέρη παρουσιάζουν στους επισκέπτες, 50 περίπου διαφορετικά εδέσματα και γλυκά με την Τσακωνική Μελιτζάνα.

Καθηγητές της σχολής Τουριστικών Επαγγελματιών Αlpine κρίνουν και βραβεύουν τα καλύτερα εδέσματα. Στην συνέχεια ακολουθεί η βράβευση των παλαιότερων παραγωγών, τιμής ένεκεν, σ' αυτούς που με μόχθο και ιδρώτα διατήρησαν την μοναδική σε γεύση Τσακωνική Μελιτζάνα.

Κάθε χρόνο στην γιορτή της Μελιτζάνας που διεξάγεται από το 1996 στο τέλος Αυγούστου, ομάδα ειδικών chef δοκιμάζει πριν από την βράβευση, τα θεαπέσια εδέσματα με βάση την μελιτζάνα.

Η "Τσακωνική Μελιτζάνα" είναι φημισμένη για την γλυκύτητα της γεύσης της. Χάση στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της προοιωνεύεται με "Όνομασία Προέλευσης" από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η ώρα της επιβράβευσης. Ο Δήμαρχος Λεωνιδίου κ. Δημήτρης Τσιγκούνης απονέμει τιμητικά διπλώματα για νέες γευσιές εδεσμάτων μελιτζάνας.

Όλοι οι επισκέπτες έχουν την δυνατότητα να δοκιμάσουν τις Μελιτζανολιχουδιές. Και αλήθεια ποιος θα μπορούσε να αντισταθεί σε λαχταριστούς Μουσακάδες, σε ορεκτικά μελιτζανάκια τουρσί, σε εύγευστες μελιτζάνες τηγανιτές με σάλτσα ντομάτας, διάφορες μελιτζανοσαλάτες και στο τέλος να γλυκάνει τη γεύση του με μελιτζανάκι του κουταλιού; Πώς θα μπορούσε όμως ένα ελληνικό γλέντι να σταθεί μόνο στο φαγητό; Η γιορτή που σκηνοθετεί ο **Τάσος Μπρισίμ**, Λεωνιδιώτης κι' αυτός, κλείνει με Παραδοσιακούς Τσακωνικούς χορούς.

Σ' αυτούς τους χορούς αναφέρεται κι' ένα χειρόγραφο έγγραφο που μας παραχώρησε ο Δήμος Λεωνιδίου. "Για την προέλευση του Τσακωνικού χορού η επιστήμη δεν έχει αποφανθεί οριστικά και δεν γνωρίζουμε αν είναι σε θέση κιόλας, να τεκμηριώσει την αρχή του πανάρχαιου αυτού χορού.

Υπάρχουν πολλές αντικρουόμενες απόψεις για το τι είναι ο Τσακωνικός χορός και ποια η αρχική προέλευσή του. Είναι πυρρήχιος πολεμικός χορός; Είναι ο "Γέρανος" που χόρευε ο Θησέας με τους συντρόφους του στην Δήλο, όταν επέστρεφε στην Αθήνα μετά την εξόντωση του Μινώταυρου και αναπαριστά την περιπέτειά του στον Λαβύρινθο όπως μας περιγράφει ο Πλούταρχος; Είναι ο δίδυμος αδερφός τόσο του Αρχαίου

Γέρανου όσο και του χορού των Καρυάτιδων της Λακωνικής; Ή μήπως είναι ο πανάρχαιος χορός σε απολλώνιο παιωνικό ρυθμό των 5 χρόνων και των 4 βημάτων που αναπαριστά την πάλη του Θεού Απόλλωνα εναντίον του Πύθωνα, του φιδιού των επιδημιών, της υγρασίας και του κάτω κόσμου;

Ό,τι και να 'ναι, από όποιον τόπο κι αν προέρχεται, σήμερα αποτελεί τον "εθνικό" τοπικό χορό όλων των Τσακωνοχωριών. Πρόκειται για ένα κυκλικό χορό (όπως όλοι οι τελετουργικοί) με τις Τσακωνοπούλες να φορούν το "Τζουμπέ". Οι χορευτές σφιχτοπιασμένοι αγκαζέ με το αριστερό χέρι του προηγούμενου να σκεπάζει το δεξί χέρι του επόμενου. Ξαφνικά μέσα στους Τσακωνικούς ρυθμούς, ο πρώτος χορευτής "σπάει" τον κύκλο, γυρίζει πλάτη προς τους υπόλοιπους και σύρει τον χορό σχηματίζοντας ελικοειδή κυκλίσματα που θυμίζουν την κίνηση φιδιού που αναζητά διέξοδο. Μετά από αρκετά και έντονα κυκλίσματα σε αργές κινήσεις, ξεδιπλώνεται ο χορός ενώ παράλληλα επιταχύνεται ο ρυθμός του. Σύμφωνα με τους Τσακωνες οι αργές και γρήγορες κινήσεις του χορού αναπαριστούν την ζωή. Όμως όσο όμορφη κι' αν είναι η γιορτή της Μελιτζάνας με το κάψιμο βεγγαλικών, δεν μπορεί να μην κάνει μνεία κανείς σε μια άλλη "Λεωνιδιώτικη" γιορτή, το "**Πάσχα στο Λεωνίδιο**".

Ο "Τσακώνικος Χορός" είναι μοναδικός στο είδος του. Είναι πανάρχαιος λατρευτικός χορός, σε απολλώνειο παιωνικό ρυθμό των 5 χρόνων και 4 βημάτων και παριστά την πάλη του Απόλλωνα με τον Πύθωνα, το φίδι της υγρασίας, της αρρώστιας και των επιδημιών. Το μαντηλάκι που φέρνει δάθε-κείθε με τα δυο του χέρια ο πρωτοχορευτής, είναι το τόξο και η σαίτα με τα οποία ο θεός γυροφέρει το θεριό, για να βρεί την ευκαιρία να το χτυπήσει.

Μετά την συναρπαστική γαστρονομική περιπλάνηση στα εξαιρετικά εδέσματα της μελιτζάνας η γιορτή κλείνει με θεάματα. Τα σκοτεινά νερά στο γραφικό λιμανάκι της Πλάκας καταναλάζουν από αυτοσχέδια πυροτεχνήματα

Το "πέταγμα των αερόστατων" είναι ένα έθιμο μοναδικό. Κάθε συνοικία του Λεωνιδίου κατασκευάζει τα δικά της αερόστατα και η νικητριά απολαμβάνει την εκτίμηση όλων των υπολοίπων συνοικιών.

Πάσχα στο Λεωνίδιο

"Καρναβάλι στην Πάτρα, Πάσχα μόνο στο Λεωνίδιο" έλεγε ο γνωστός όχι μόνο για την συγγραφική του ικανότητα αλλά και για την αγάπη του στο καλό φαγητό, **Δημήτρης Ψαθάς**. Τι είναι όμως αυτό που κάνει αυτή την γιορτή να ξεχωρίζει;

Από παράδοση αναβιώνει κάθε χρόνο το μοναδικό "**Έθιμο των αερόστατων**". Η περίοδος του Πάσχα, αρχίζει στο Λεωνίδιο όπως ακριβώς σ' όλη την χώρα, με τους Α' χαιρετισμούς. Όλα τα βράδια έως το Πάσχα οι πιτσιρικάδες του Λεωνιδίου περιφέρουν τον δίσκο "υπέρ των αερόστατων". Ουαί και αλίμονο όποιος εκ των μεγαλύτερων αρνηθεί να συνεισφέρει τον οβολό του. Οι φωνές των παιδιών τον αναγκάζουν να βάλει βαθιά το χέρι στην τσέπη. Όσα περισσότερα χρήματα συγκεντρωθούν στον "δίσκο των αερόστατων" τόσες περισσότερες κόλλες θα μπορέσουν να αγοράσουν προκειμένου να κατασκευάσουν τα αερόστατα για την ενορία τους. Η νύχτα της Ανάστασης είναι η

Οι πολύχρωμες κόλλες είναι η πιο δαπανηρή ύλη για την κατασκευή των αεροστάτων. Οι Λεωνιδιώτες όμως το ξεπέρασαν, με μια εξυπνη λύση, που αποτελεί μέρος του εθίμου. Όλη την περίοδο των χαρτετισμών λοιπόν τα παιδιά περιφέρουν "τον δίσκο του αεροστάτου" και συγκεντρώνουν τα απαραίτητα χρήματα για τις κόλλες τους.

Εκατοντάδες μικρά και μεγάλα αεροστάτα γεμίζουν τον ουρανό του Λεωνιδίου και προσφέρουν ένα θέαμα ανεπανάληπτο. Η "κόντρα" μεταξύ των συνοικιών είναι συναρπαστική. Τελικός νικητής αναδεικνύεται εκείνος του οποίου το αεροστάτο θα παραμείνει στον αέρα για περισσότερο χρόνο.

Η κατασκευή των αεροστάτων

"νύχτα των αεροστάτων". Με το "Χριστός Ανέστη" που ακούγεται στις 5 ενορίες, παίρνουν φωτιά οι κολλημάρες των αεροστάτων... Τα αεροστάτα φτάνουν σε ύψος έως 400 μέτρα και κατακλύζουν τον ουρανό προσθέτοντας μυριάδες αστέρια, σ' αυτά της ανοιξιάτικης νύχτας, ώσπου να χαθούν στο πέλαγος ή πίσω απ' τους λόφους. Μαγικές εικόνες προσφέρουν όσα αεροστάτα έχουν υπερβολικά μεγάλη "κολλημάρα" ή είναι εμποτισμένα με πολύ πετρέλαιο. Οι ανταγωνιστές των άλλων ενοριών κρατούν λογαριασμό για την ποσότητα και την ποιότητα των αεροστάτων των αντιπάλων.

Την Κυριακή του Πάσχα θα ακολουθήσουν τα πειράγματα για τις αποτυχημένες προσπάθειες, καθώς όλες οι ενορίες θα βρεθούν να γυρίσουν τον οβελία στις ψησταριές, που θα διαθέσει ο Δήμος στην Κεντρική Πλατεία του Λεωνιδίου.

Τα αεροστάτα που χρωματίζουν τον Λεωνιδιάτικο ουρανό είτε το Πάσχα είτε στην Γιορτή της Μελιτζάνας, τα τελευταία χρόνια κατασκευάζονται από κόλλες που εισάγονται από την Ιταλία και είναι πολύ ανθεκτικές. Τα συνήθη χρώματα που χρησιμοποιούνται είναι το κόκκινο, το κίτρινο, το μπλε και το πράσινο.

Η κατασκευή γίνεται αρχικά με δυο κόλλες π.χ. μια μπλε και μια κόκκινη. Πάνω σ' αυτές τοποθετούν τέσσερις με αντίθετα χρώματα και ούτω καθ' εξής, έως 16 κόλλες. Στην συνέχεια κατασκευάζεται ο θόλος του αεροστάτου ο "κουρμπές". Τσακίζουν τις δυο άκρες τριγωνικά, τις κόβουν και τις κολλούν με κόλλα ή με αλευρόκολλα. Μετά ράβουν ένα καλάμι στο στόμιο του αεροστάτου. Στο καλάμι τοποθετούνται σταυρωτά σύρματα απ' τα οποία κρεμείται η κολλημάρα. Όλα είναι έτοιμα αρκεί να ανάψει κανείς την κολλημάρα.

Ο "Πύργος του Τσικαλιώτη", έργο αρχιτεκτόνημα του 1808, αφού περιήλθε στο Δήμο Λεωνιδίου, βρίσκεται στην τελευταία φάση της αναπαλαίωσής του. Οι μελέτες αναπαλαίωσης βραβεύθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Μέσα από τα χαλάσματα του "Πύργου του Πολυτίμου" που χρονολογείται από το 1816, ο φωτογραφικός φακός έχει συνδέσει το παρελθόν με το παρόν.

Τσακωνική γλώσσα και Λεωνίδιο

Ενα από τα πιο ενδιαφέροντα στοιχεία του Λεωνιδίου είναι η γλώσσα η Τσακωνική, συνέχεια της Δωρικής διαλέκτου όπως ισχυρίζονται οι κάτοικοι και πολλοί επιστήμονες.

Πριν 20 χρόνια περίπου, επισκέφθηκα την περιοχή για πρώτη φορά. Λίγο έξω από το Λεωνίδιο κατευθυνόμενος προς την Πλάκα σταμάτησα δεξιά του δρόμου προσπαθώντας να διαβάσω τι έγραφε μια πινακίδα της τροχαίας.

Αρχικά από μακριά πίστεψα πως επρόκειτο για ξενόγλωσση επιγραφή γραμμένη με ελληνικά στοιχεία ή για Ελληνική πινακίδα τα γράμματα της οποίας είχαν αλλοιωθεί από τον χρόνο και τον ήλιο. Όλες οι υποθέσεις μου αποδείχτηκαν λαθεμένες.

Η τσακωνική γλώσσα της επιγραφής αν και ξεθωριασμένη, υπενθύμιζε στον επισκέπτη, ότι εδώ πιθανόν ζουν και προοδεύουν ακόμα αρχαίοι Λάκωνες ή τουλάχιστον οι απόγονοί τους.

Σήμερα γίνεται παντού σ' όλα τα Τσακωνοχώρια προσπάθεια να ξαναζωντανέψει η Τσακωνική διάλεκτος.

Όλοι οι χοροί τους θα απομυθοποιούνται, αν

Το Λεωνίδιο δεν φημίζεται μόνον για την αρχιτεκτονική των κτιρίων του αλλά και για τις περίτεχνες πόρτες τους.

τα τραγούδια που τους συνοδεύουν δεν περιείχαν την Τσακωνική Τοπολαλιά. Από το αρχείο της Τσακωνιάς που εδρεύει από το 1954 στο Λεωνίδιο, δανειζόμαστε ένα μικρό απόσπασμα:

**" Οπά αφελά τθό Μαλεβό
έν' έχου θρόνε ο Θεό.**

**Τσ' από γουύρε σι οι αντζέλοι
είν' κχοντούχουντε Βαντζέλι."**

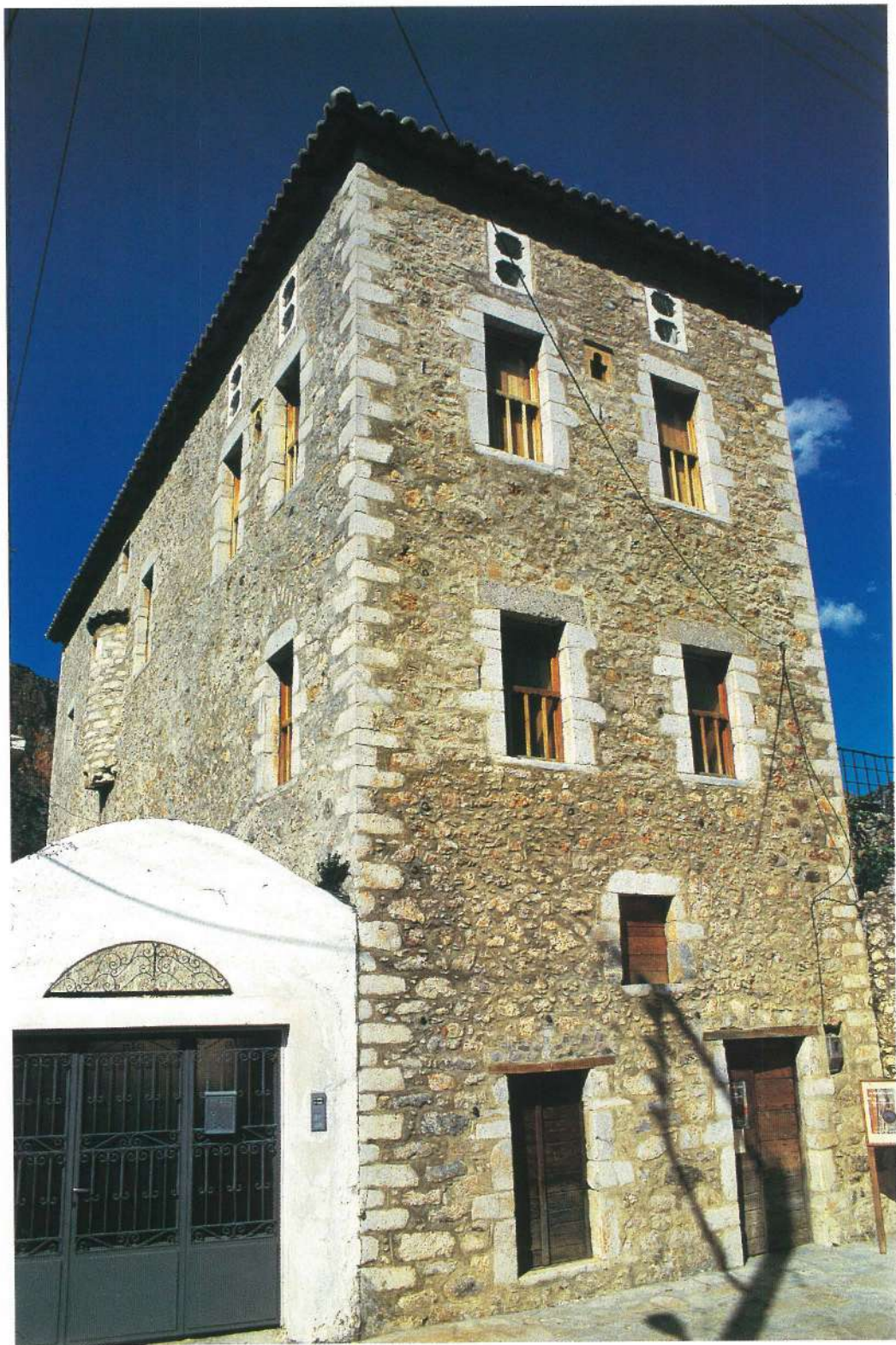
Και την μετάφρασή του:

*"Εκεί ψηλά στον Μαλεβό
έχει θρόνο ο Θεός.*

*Κι από γύρω του οι αγγέλοι
κρατάνε Βαγγέλι (Ευαγγέλιο)."*

Πώς είναι όμως αυτό το Λεωνίδιο, που "τολμά" να διατηρεί τις παραδόσεις και την γλώσσα, κόντρα στους "σύγχρονους" καιρούς και τον Αθηνοκεντρισμό;

Αφήνοντας δεξιά σου πάνω στον κόκκινο βράχο τρεις ανεμόμυλους που μάχονται ακόμα με τον Πουνέντη, στενά σοκάκια σ' οδηγούν σε μια παραδοσιακή πόλη 3000 κατοίκων με πλούσια αρχιτεκτονικά στοιχεία. Τα δίπατα και τα τρίπατα σπήτια αποκαλύπτουν τον διαχρονικό πλούτο της περιοχής.

Παραδοσιακό παράθυρο στον Πύργο του Τσικαλιώτη. Τα κλεισμένα τζαμιλίκια σύντομα θ' ανοίξουν και θα ρίξουν φως στα περίφημα σκαλιστά ταβάνια του Πυργόσπιτου.

Πέτρινα σπίτια, διατηρημένα αρχοντικά, έξοχη αρχιτεκτονική, το Λεωνίδιο είναι μια πόλη που σέβεται την παράδοση.

Εξωτερικό τμήμα, δείγμα φρουριακής αρχιτεκτονικής στον "Πύργο του Τσικαλιώτη".

Αρχοντόσπιτα με πλακόστρωτες και βοτσαλωτές αυλές, στέρνες με πέτρινα λαξευτά στόμια, περίτεχνες κλίμακες, οδηγούν τον νου αιώνες πίσω, την εποχή που τα Λεωνιδιώτικα σκαριά διέσχιζαν τις θάλασσες του Αιγαίου και το τιμόνι τους στα στιβαρά χέρια των καπεταναίων αυλάκωνε τα βαθιά νερά της Μεσογείου, φέρνοντας πλούτη και δόξα στον "κήπο του Διονύσου".

Οι όμορφες καμινάδες στέκουν αγέρωχες στον άνεμο περιμένοντας το χέρι που θα ρίξει τα κούτσουρα στην φωτιά για να ξανακαπνίσουν.

Πέτρινοι ψηλοί και φρεσκοασβεστωμένοι μαντρότοιχοι δεν προστατεύουν πια τα αρχοντόσπιτα από τους επιδρομείς, αλλά δίνουν φιλικά στηρίγματα στα γιασεμιά και στα αγιοκλήματα να αναρριχηθούν και να ανθίσουν.

Πρόκειται για λαμπρά δείγματα της Προεπαναστατικής οικονομικής ευημερίας της περιοχής, που ελάχιστες περιοχές της χώρας μας θα μπορούσαν να συγκριθούν μαζί της.

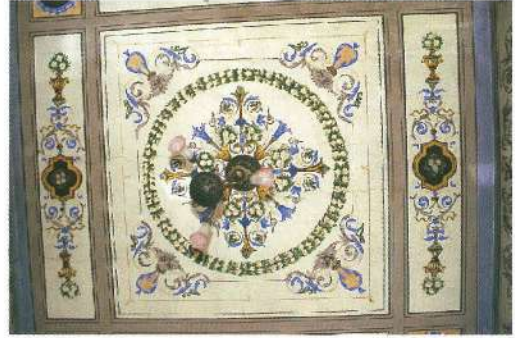
Η **Μαριάννα Κορομηλά** στο βιβλίο της

"Ελληνες στην Μαύρη Θάλασσα" περιγράφει μέσα σε λίγες γραμμές τις πηγές του πλούτου του Λεωνιδίου "...γέμισαν λοιπόν τα παραδοσιακά αρχοντόσπιτα του Λεωνιδίου με πιάνο και τσέμπλα, ένα στην σάλα και ένα στην τραπεζαρία ή στο χειμωνιάτικο καθιστικό, δώρο του Θείου Πάτροκλου του μεγαλοκτηματία της Βλαχιάς, δώρο του πλούσιου ξαδέλφου Κόλια από το Βουκουρέστι. Και το Λεωνίδιο, πρωτεύουσα μιας απομονωμένης παραθαλάσσιας περιοχής, ανάμεσα στα πανύψηλα βουνά της ανατολικής Πελοποννήσου, το Λεωνίδιο που δεν είχε γη να θρέψει τόσα στόματα, έγινε επαρχιακό παράρτημα του Βαλκανικού κοσμοπολιτισμού..."

Τρία τέτοια κοσμοπολίτικα αρχοντικά σώζονται ακόμα και σήμερα, θεματοφύλακες της Τσακωνικής αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

Ένα απ' αυτά, ο **Πύργος του Τσικαλιώτη**, είναι κατασκευασμένο το 1808. Το πυργόσπιτο αυτό έχει περιέλθει στον Δήμο Λεωνιδίου ο οποίος καταβάλλει άοκνες προσπάθειες για την αναπαλαίωσή του.

Ταβάνι παιδικού δωματίου στο σπίτι του μεγάλου λυρικού ποιητή Κώστα Ουράνη . Το σπίτι αυτό, άριστα συντηρημένο σήμερα από τον ανηψιό του γιατρό κ. Νίκο Τροχάνη, είναι επισκέψιμο, μόνον κατόπιν συνεννοίσεως με τους ιδιοκτήτες του.

Πορτραίτο του Κώστα Ουράνη μέσα στο σπίτι του. Ο επιφανής ποιητής γεννήθηκε το 1890 στην Κων/πολη από γονείς Λεωνιδιώτες και πέρασε τα παιδικά του χρόνια στο Λεωνίδιο. Αν και έζησε μια έντονη κοσμοπολίτικη ζωή σε πολλά μέρη της Ευρώπης, πάντα ξαναγύριζε στο Λεωνίδιο της παιδικής του ηλικίας, την "μικρή αρκαδική κομόπολη" όπως το αποκαλούσε.

Το αρχοντικό της Ευτυχίας Ρουσόλη χρονο-λογείται από το 1864. Ντόπιοι καλλιτέχνες επέλεξαν τις τέσσερις εποχές και ήρωες του 1821 για να στολίσουν περίτεχνα το ταβάνι της σάλας του αρχοντικού.

Η μελέτη αναπαλαιώσής του ήταν μια από τις δυο ελληνικές μελέτες αναπαλαιώσης που βραβεύτηκαν από την Ε.Ε. μεταξύ 1100 μελετών που υποβλήθηκαν από όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το έπαθλο των 15.000\$ και τα 50 εκατομ. Δραχμές που διατέθηκαν από τα Μ.Ο.Π. έχουν σχεδόν αποκαταστήσει την αρχική μορφή του Πυργόσπιτου.

Το δεύτερο διατηρητέο Πυργόσπιτο είναι το **Αρχοντικό του Πολυτίμου**, κατασκευασμένο το 1816, εφοδιασμένο όπως και το πρώτο με περίτεχνες εξώπορτες, ξύλινες αμπάρες και τουφεκίστρες, που μαρτυρούν τις συχνές επισκέψεις εισβολέων και πειρατών.

Στο άκρο της πόλης προς τον Βορρά, το Αρχοντικό του Κατσικογιάννη διατηρεί ακόμα θραύσματα των γυάλινων έγχρωμων υαλοφραγμάτων του φεγγίτη καθώς και τις ξύλινες μισάντρες με τα πατάκια τους.

Όμως το μάτι του επισκέπτη δεν θα προλάβει να αριθμήσει τις εκατοντάδες απλές κατακόρυφες σχισμές, τις πολεμίστρες του

πύργου του Χατζηρούδη (1750) που δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στον ήδη επιβλητικό αμυντικό αρχιτεκτονικό χαρακτήρα του κτιρίου. 120 περίπου ακόμα κλασικίζοντα αρχοντικά κατασκευασμένα μεταξύ των ετών 1840 και 1940 φέρνουν την σφραγίδα της δυτικής αρχιτεκτονικής επιρροής που άφησαν πάνω τους ντόπιοι και Ιταλοί τεχνίτες. Αρκετά είναι κι αυτά που αποτελούν δείγματα λαϊκής αρχιτεκτονικής όπως το Γηροκομείο, του Μουγκού, του Κυρίου (Ψαρρά), του Ροζάκη, της Αγροτικής Τράπεζας, του ποιητή Κώστα Νιάρχου (Ουράνη), νύν ιδιοκτησίας του ανηψιού του γιατρού κ. Νίκου Τροχάνη, κ.α. Μπορεί όμως ο Διόνυσος να ευλόγησε τη γη, η θάλασσα να έφερε τον πλούτο και η εργατικότητα των Τσακάνων την προσφορά τους στην διατήρηση της ζωής σε μια "απομονωμένη" γεωγραφικά περιοχή, όμως το όνομά του το οφείλει το Λεωνίδιο σ' ένα από τα πολλά εκκλησάκια που στολίζουν την γη του. Στον **Άγιο Λεωνίδα**.

Το εκκλησάκι της Ιεράς Μονής Καρυάς όπως σώζεται σήμερα.

Το Καθολικό της Μονής με τα ιερά κειμήλια που διασώθηκαν από την πυρκαγιά.

Μονές και εξωκκλήσια

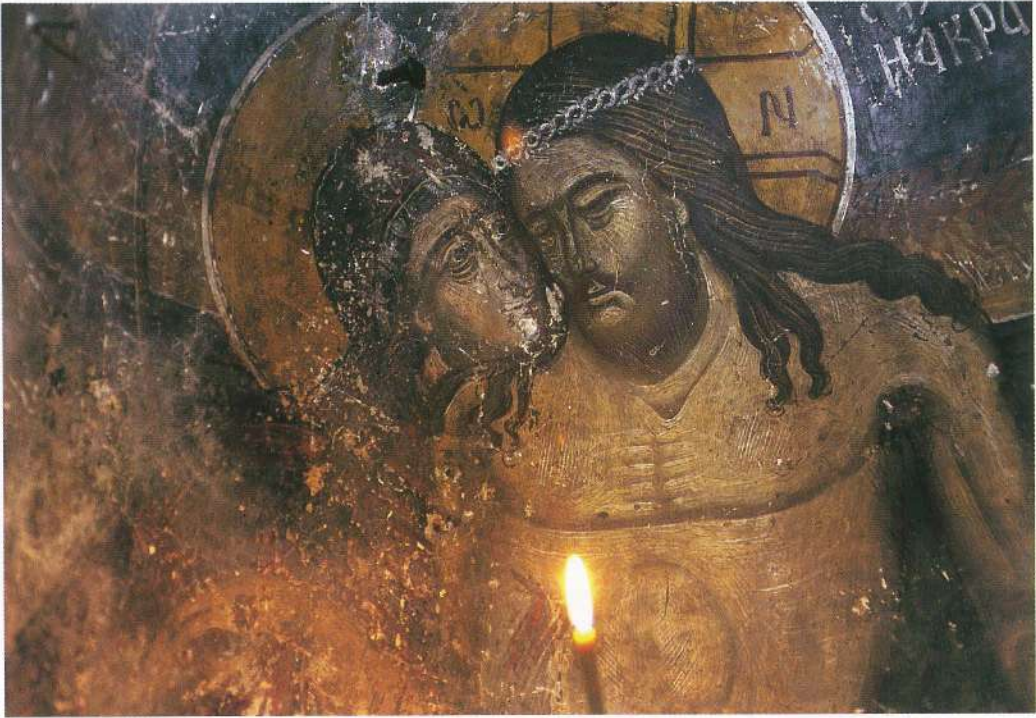
Το εξωκλήσι του Αγίου Λεωνίδου ήταν αυτό που σύμφωνα με την τοπική παράδοση έμελλε να δώσει τ' ονομά του στο Λεωνίδιο. Ο παλαιός ναός του Αγίου Λεωνίδου επροφέρετο κατά συγκοπή Άγιε-Ληδι και εξ αυτού προήλθε το Λεωνίδι το οποίο στην συνέχεια ως τοπωνύμιο μεταλλάχθηκε σε Λεωνίδιο όπως και παρέμεινε μέχρι σήμερα.

Ο παλαιός ναός του Αγίου Λεωνίδου φτιάχτηκε με χρυσόβουλο του Ανδρόνικου Β' Παλαιολόγου το 1293.

Όμως την εκκλησιαστική ιστορία του Λεωνιδίου την μοιράζονται άλλα 9 εξωκκλήσια, 6 ναοί και θαυμάσια Μοναστήρια, όπως του Αγίου Νικολάου Καρυάς, του Αγίου Νικολάου Σύτζας και της Ιεράς Μονής Έλωνας.

Το μοναστήρι του **Αγίου Νικολάου Καρυάς**, υψηλό δείγμα Τσακωνικής Αρχιτεκτονικής, είναι η μοναστηριακή καρδιά της Κυνουρίας, χτισμένο μέσα σε ερημοτόπια που άλλοτε πρασίνιζαν από τα αμπέλια του Διονύσου.

Το Μοναστήρι είναι χτισμένο σε υψόμετρο 870 μέτρων κοντά στον Ερειπιώνα του

Το Ιερό του Αγίου Νικολάου Καρυάς κοσμεύεται από μια εικόνα της Παναγίας και του Χριστού με ασηνήθιστη αλεικόνιση, πολύ διαφορετική από όσες αλεικονίσεις του Χριστού και της Παναγίας έχουμε συνηθίσει να βλέπουμε.

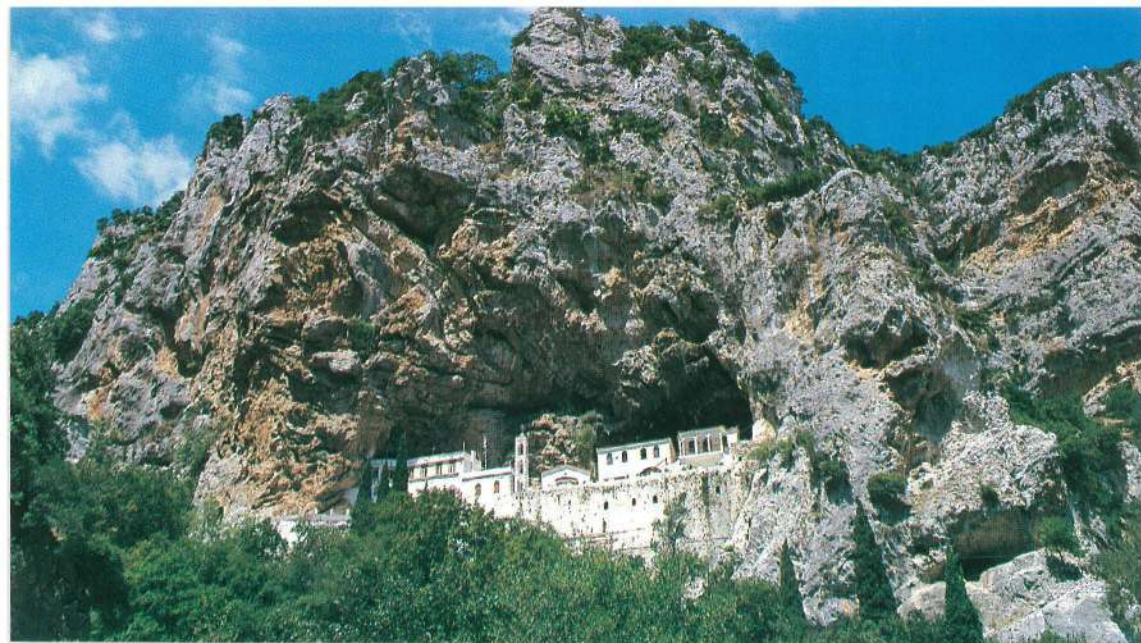
Μεσαιωνικού κάστρου που κατέστρεψαν οι Φράγκοι. Το 1622 καθιερώθηκε ως Σταυροπηγιακό με σιγίλλιο του Πατριάρχου Κυρίλλου Λουκάρεως. Το όνομά του "Καρυάς" προέρχεται σύμφωνα με την επικρατέστερη εκδοχή από μια Καρυδιά που μεγάλωνε κοντά στην πηγή του Μοναστηριού. Τα κελιά βρισκόνταν σ' ένα δίπατο κτίσμα σχήματος "Π" το οποίο περικλείει μια μεγάλη πλακόστρωτη αυλή. Το καθολικό του σχηματίζεται σύμφωνα με τον Αθωνίτικο τύπο που επικρατούσε στα χρόνια της Τουρκοκρατίας σε σχήμα Σταυρικής Βυζαντινής μετά τρούλου. Ο τρούλος είναι δωδεκάπλευρος και ο φωτισμός του Ναού προέρχεται κυρίως από την μοναδική θύρα στα δυτικά του. Επάνω του, μισογκρεμισμένο, ανυψώνεται διώροφο καμπαναριό με δυο μονόβολα άνισα ανοίγματα. Για την εσωτερική διακόσμηση και αγιογράφηση φρόντισε ο εξαιρετος εκφραστής της Βυζαντινής αγιογραφίας, ο Ναυπλιεύς

Γεώργιος Μόσχος το 1638 όπως αναφέρεται στην κτητορική επιγραφή στο εσωτερικό υπέρθυρο.

Ένας Βυζαντινός δικέφαλος σκαλισμένος στο μέσο του δαπέδου περιβάλλεται από κανονικές οκτάγωνες μαρμαρίνες πλάκες. Μια εντοιχισμένη στο δάπεδο επιγραφή μας πληροφορεί ότι κατεστρώθη στις 29 Αυγούστου 1734, με έξοδα του Πανοσιωτάτου κυρίου Λαυρέντιου Κωστάκη, και μάστορας του έργου ήταν ο Κώστας Γκιώνης, από τον Πραστό.

Η μονή που καταστράφηκε και ερημώθηκε μετά τα Ορλωφικά, σήμερα κατά ένα μέρος μόνο επισκευασμένη, διοικείται από επιτροπή κληρικών και λαϊκών.

Έξι χιλιόμετρα δυτικά του Λεωνιδίου ένας χωματόδρομος μέσα στη σκόνη, τα σφεντάμια και τις αγριοκουμαριές οδηγεί στο από το 1953 γυναικείο Μοναστήρι του **Αγίου Νικολάου Σίτζας**.

Ένα από τα εντυπωσιακότερα μνημεία της περιοχής του Λεωνιδίου είναι η Ιερά Μονή του Αγίου Νικολάου Σίτζας που από το 1953 είναι γυναικείο μοναστήρι.

Έξω από τα τείχη της Μονής της Σίτζας κοντά στο παλιό μονοπάτι, μια Ρωμαϊκή επιγραφή μας υπενθυμίζει το πέρασμα των Ρωμαίων.

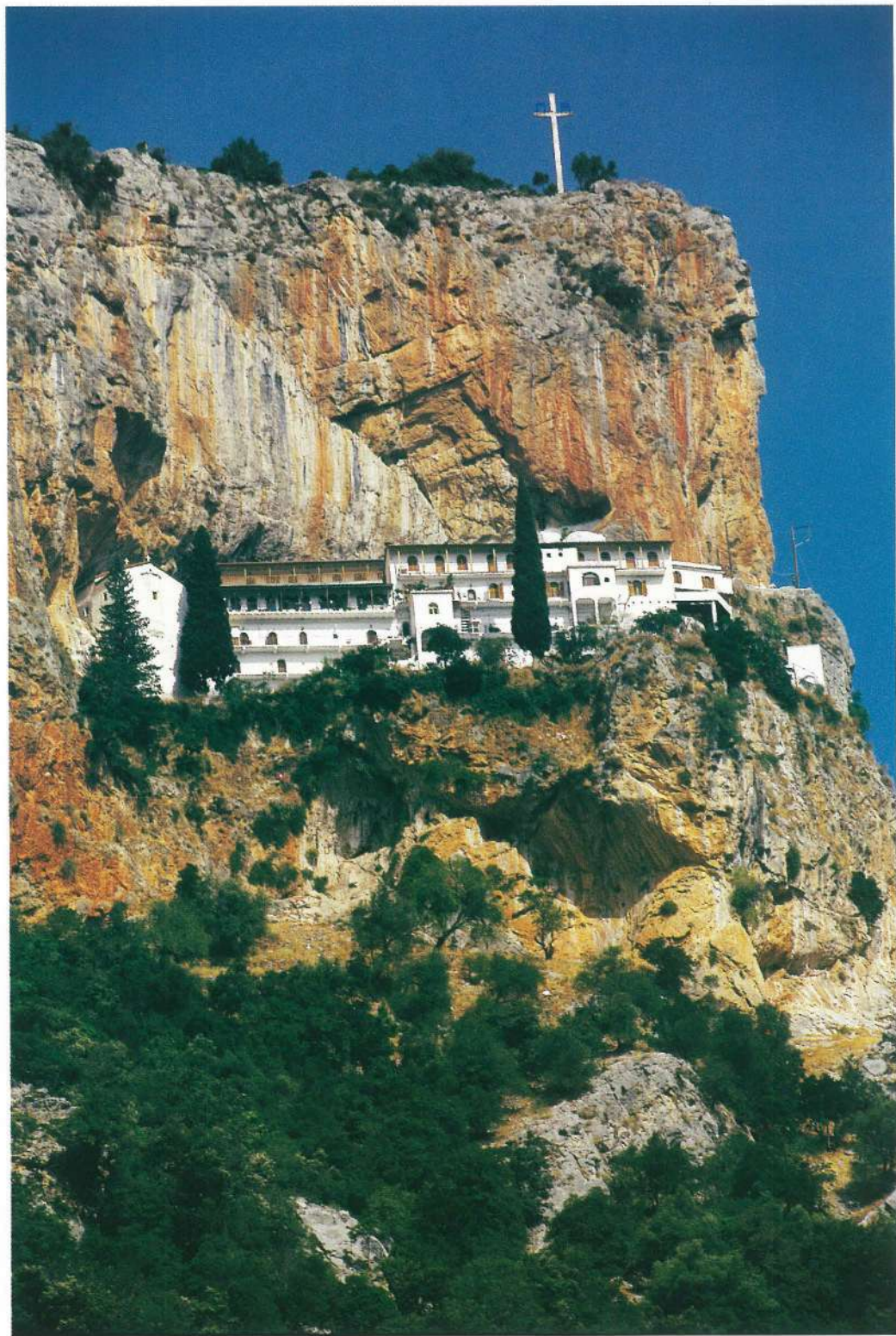
Ο γερμανός γλωσσολόγος Michael Deffner το 1875 βρήκε σε μια άκρη της Μονής ένα μολυβδόβουλο με την χρονολογία 1622 που έγραφε: " ανήγηρεν εκ βάρων και εκ θεμελίων, μονήν ιεράν εν τη επαρχία Ρέοντος, εν τη τοποθεσία Σίτζα καλούμενη εντός του Γουδίου και του Λεωνιδίου, επ' ονόματι του εν αγίοις πατρός ημών Νικολάου Μύρων της Λυκίας του Θαυματουργού... ναόν τε παρακείμενον και φιλότιμον κατασκεύασε και κείμενας οικοδομάς και άλλα τινά εργασάμενος..." Μια άλλη εντοιχισμένη πλάκα στο εξωτερικό υπέρθυρο, μας πληροφορεί ότι η Μονή ανακαινίσθηκε το 1783, ενώ μια άλλη σκαλισμένη σε βράχο λίγα μέτρα έξω από την Μονή πιστοποιεί και το πέρασμα των Ρωμαίων από την Τσακωνιά καταγράφοντας την περιοχή ως "ΤΟΠΟΣ ΤΙΒ ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΕΥΡΩΤΑ".

Το καμπαναριό της Μονής είναι έργο του

Μάστρο -Διαμαντή Μανουσάκη και όσες Αγιογραφίες πιθανόν διασώζονται πίσω από τους ασβεστωμένους τοίχους είναι έργα του Παναγιώτη και του Κυριάκου Κουλιδά, που εργάστηκαν το 1767 στην Μονή.

Ενδιαφέρουσες εικόνες του 17ου αιώνα στολίζουν το ξυλόγλυπτο αλλά φτωχό τέμπλο του Ναού. Στην Μονή Σίτζα (Σύντζα) υπάρχει ακόμα ένα εκκλησάκι αφιερωμένο στον Διονύσιο τον Αρεοπαγίτη. Η ύπαρξη του αφιερώματος αυτού στον Άγιο Διονύσιο ίσως αποτελεί την γέφυρα μεταξύ του Χριστιανισμού και της αρχαίας Εθνικής θρησκείας. Δεν μας παραπέμπει όμως μόνο αυτό στον Διόνυσο.

Η ίδια η ονομασία Σίτζα, - Σύντζα, λέγεται στα Τσακωνικά η Συκιά - μας παραπέμπει σε ένα ιερό δέντρο του Θεού Διόνυσου στον Ερηνεό.

Η Ιερά Μονή Ελώνης Κυρουρίας χτισμένη σε υψόμετρο 650 μέτρων, είναι ένα αρχιτεκτονικό θαύμα που προκαλεί την έκπληξη κάθε επισκέπτη.

Στην Ιερά Μονή Έλωνας έχει την δυνατότητα να αγοράσει κανείς κάποια από τα εκκλησιαστικά είδη, ενισχύοντας μ' αυτό τον τρόπο την οικονομία της Μονής

Ως τελευταίο επιλέξαμε να επισκεφθούμε το γυναικείο Μοναστήρι της **Ι.Μ. Έλωνας**. Κολημένη μέσα σε βράχο ριζώθηκε το 1500 περίπου και προκαλεί και σήμερα το ενδιαφέρον προσκυνητών και μηχανικών για τον τρόπο που έχει χτιστεί.

Την καλύτερη περιγραφή για την θέση του μοναστηριού, που βρίσκεται στο δρόμο Λεωνιδίου-Σκάλας στην τοποθεσία "Τουσκιάς" 16 χιλιόμετρα από το Λεωνίδιο, μας δίνει ο Μητροπολίτης Αλέξανδρος: "... πάνω στους πελώριους κόκκινους βράχους του Πάρνωνα, που τους δέρνει ο άνεμος και τους σπαθίζουν οι κερανοί, ευρίσκεται κολημένο σαν χελιδονοφωλιά το μοναστήρι της Παναγίας της Έλωνας και από εκεί μεγαλόπρεπα αγναντεύει προκλητικά το χρόνο και αποτελεί, αιώνες τώρα, καταφύγιο των ψυχών που δεν τις μάρανε η παγωνιά του κόσμου αλλά τις προσελκύει το φως και η χάρις του Θεού...".

Παρά τις συχνές λεηλασίες και πυρπολήσεις

που γνώρισε η Μονή, διασώθηκαν αξιόλογα εκκλησιαστικά κειμήλια όπως το περίτεχνα σκαλισμένο τέμπλο το οποίο ο Deffner χαρακτηρίζει ως "μοναδικό έργο λεπτότατης τέχνης". Εντός του καθολικού ο επισκέπτης μένει έκθαμβος μπρος στα Άγια λείψανα, πανάρχαια Ευαγγέλια, ιερά κειμήλια και αφιερώματα.

Σπουδαιότερο εξ' όλων είναι η θαυματουργή εικόνα της "Παναγίας της Έλωνας" έργο σύμφωνα με την παράδοση του Ευαγγελιστή Λουκά, που απαστράπτουσα από το Ασήμι φωτίζει τις καρδιές των διψασμένων για τον Θείο Λόγο. Παλαιότερα η Έλωνα ήταν αφιερωμένη στην "Ζωοδόχο Πηγή" αλλά από το 1797 αναγράφεται ως αφιερωμένη στην "Κοίμηση της Θεοτόκου".

Σήμερα υπό την Ηγουμενία της μοναχής Παρθενίας Πήλιουρα, η Μονή γνωρίζει νέα άνθηση και γύρω στους 20.000 πιστούς από όλη την Ελλάδα και κυρίως από την Κυνουρία, την Λακωνία και τις Σπέτσες την κατακλύζουν

Ο πλούσιος εκκλησιαστικός διάκοσμος της Μητρόπολης του Λεωνιδίου, αποτελεί ένδειξη της βαθειάς θρησκευτικότητας των κατοίκων της περιοχής.

κατά την ημέρα της Εορτής της στις 15 Αυγούστου.

Εκτός από τα Μοναστήρια και τα εξωκλήσια που επισκεφθήκαμε, θα 'ταν άδικο να μην αναφερθούμε και στις ιστορικές εκκλησίες της περιοχής.

Σπουδαιότερη εξ' όλων η Αγία Κυριακή, κτίσμα του 17ου αιώνα με την ιστοριθείσα από τον Γεώργιο τον Κρήτα, εικόνα του Τιμίου Προδρόμου που την σφιχταγκαλιάζει το Τέμπλο της. Άλλες εικόνες, αριστουργήματα του 17ου αιώνα μπορεί να θαυμάσει κανείς στη Μητρόπολη του Λεωνιδίου στον **"Ευαγγελισμό της Θεοτόκου"**. Εκεί σώζεται και το ξυλόγλυπτο τέμπλο της Μητρόπολης του Πραστού, το οποίο διέσωσαν οι Πρασιώτες το 1826 απ' τη φωτιά και την λεηλασία του Ιμπραήμ. Ο επισκέπτης της περιοχής πρέπει ακόμα να επισκεφθεί και τις εκκλησίες της Αγίας Αικατερίνης, των Τριών Ιεραρχών, των Ταξιαρχών και του Τιμίου Προδρόμου.

Άλλα λαογραφικά στοιχεία

Αιώνες τώρα, λειτουργεί στο Λεωνίδιο μια πρωτοπόρος βιοτεχνία, τσακόνικων ταπήτων (κιλιμιών). Την τέχνη αυτή την μετέφερε στην Περιοχή από το Αϊδίνιο της Μ. Ασίας η **Πολυξένη Δουνιά**.

Στο εργοστάσιό της απασχολούσε πάνω από 30 εργάτριες. Η επιτυχία των κιλιμιών στην εγχώρια και στην βολκανική αγορά κίνησε το ενδιαφέρον και άλλων επιχειρηματιών. Το 1897 η **Μαριγώ Μερικάκη** ίδρυσε την δεύτερη βιοτεχνία της περιοχής και προήγαγε την τέχνη του κιλιμιού εισάγοντας νέα σχέδια και χρώματα. Βραβεύτηκε μάλιστα και στις διεθνείς εκθέσεις των Αθηνών, της Λιέγης και του Παρισιού. Τις δύο αυτές πρωτοπόρες βιοτεχνίες ακολουθούν πολλοί άλλοι, ανάγοντας τις Λεωνιδιώτικες Ταπητουργίες σε "σχολές τέχνης" και τους τάπητες σε "έργα τέχνης" όπου επικρατεί η λεπτότητα, η συμμετρία των σχεδίων, η αρμονία των χρωμάτων, η στερεότητα της ύφανσης και η όμοια εμπρός και πίσω όψη των κιλιμιών.

*Η οικία του αείμνηστου
Δημάρχου Λεωνιδίου
Στυλιανού Μερικιάκη,
έξοχο δείγμα νεοκλασικής
αρχιτεκτονικής,
με θαυμάσιο αυλίο
διάκοσμο.*

*Ο Σ. Μερικιάκης ήταν μια
οπάνια προσωπικότητα με
παθολογική αγάπη
για την ιδιαίτερη πατρίδα
του, ανεξάντλητη
ενεργητικότητα και
σπουδαία ηγετικά
προσόντα.*

*Χάρη σ' αυτόν το Λεωνίδιο
ανακηρύχθηκε και
παραμένει πάντα
"παραδοσιακή πόλη".*

*Έξοχη μαρμάρινη βρύση
στον αυλίο χώρο της
νεοκλασικής οικίας
του Στυλιανού Μερικιάκη*

Στην Τσακωνική Υφαντική τέχνη δεν χρησιμοποιείται ο παραδοσιακός στην υπόλοιπη χώρα αργαλιός, αλλά κάθετος αργαλιός όπου την θέση της Σαΐτας αναλαμβάνουν να παίξουν τα δάχτυλα της υφάντρας.

Σήμερα ασχολούνται στην Ταπητουργία, περισσότερες από 20 γυναίκες τροφοδοτώντας με παραδοσιακούς τσακωνικούς τάπητες όλη την Ελλάδα.

Θεματοφύλακας όμως όλων των παραδόσεων και αστείρευτη πηγή πληροφοριών σχετικά με το Λεωνίδιο και την ευρύτερη Τσακωνιά αποτελεί το **"Αρχείο της Τσακωνιάς"**.

Ιδρυτής και πρώτος πρόεδρός του από το 1954 έως το 1980 υπήρξε ο αείμνηστος δήμαρχος Λεωνιδίου (1960-1978) ιατρός **Στυλιανός Μερικάκης** (1902-1980), την μνήμη και την προσφορά του οποίου τιμούν σ' όλες τους τις εκδηλώσεις οι Τσάκωνες.

Η δράση του Σωματείου συνεχίζεται και σήμερα ανελλιπώς και από τον σημερινό

πρόεδρό του τον λογοτέχνη κ. **Τάκη Πιτσέλα**.

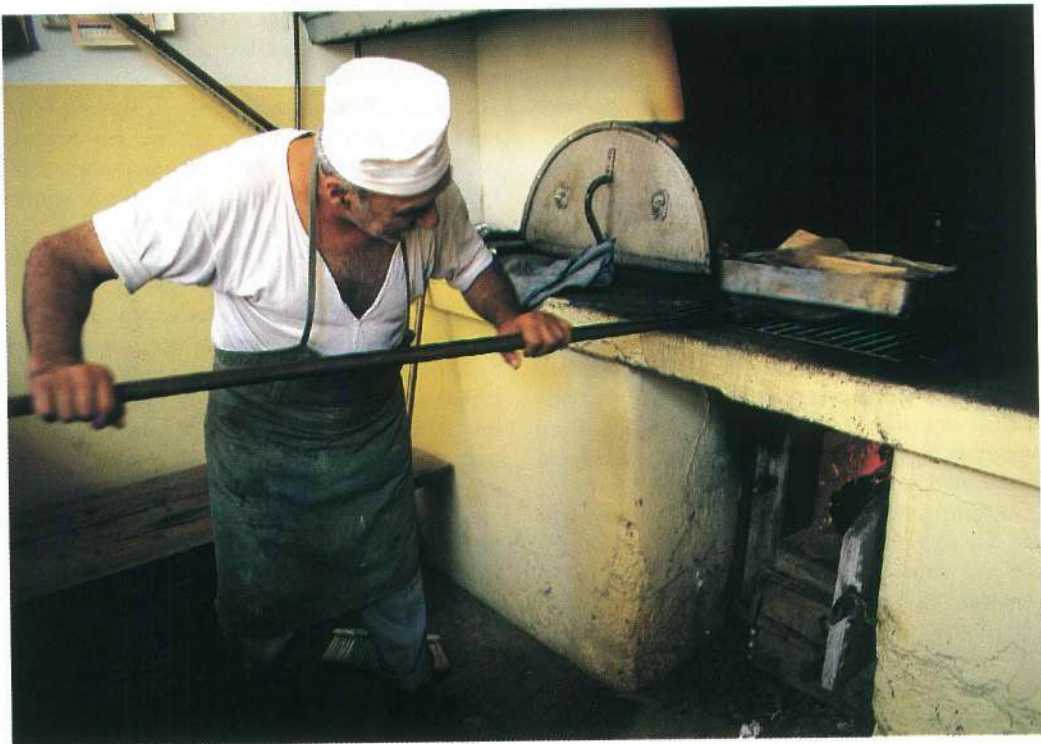
Οι 13 τόμοι του περιοδικού συγγράμματος των "Χρονικών των Τσακωνών" αποτελούν την "τοπική ταυτότητα" των Τσακωνών.

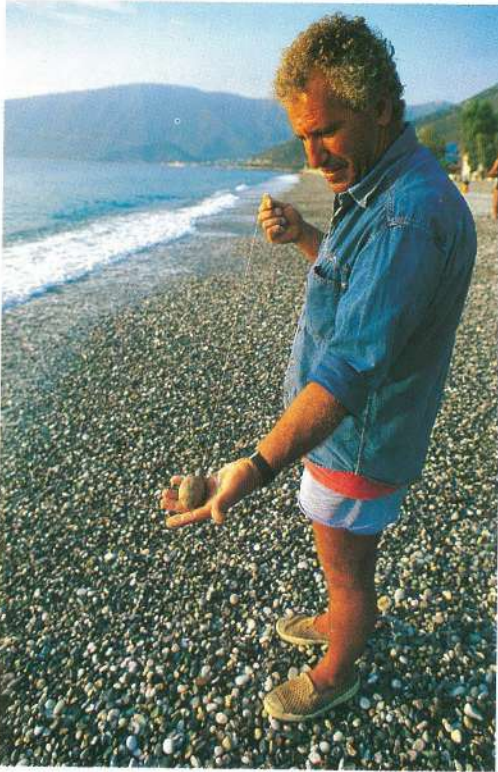
Όσοι πάλι θελήσουν να μάθουν κάτι περισσότερο απ' όσα βρίσκονται στο Ιστορικό Αρχείο, υπάρχουν πάντα στο Δημαρχείο του Λεωνιδίου κάποιοι "Ελευθερολάκωνες" που με ευγένεια και προθυμία θα σκύψουν πάνω στα ερωτήματά τους.

Σ' αυτούς τους τελευταίους ειδικά θα πρέπει να απευθύνω ένα μεγάλο "ευχαριστώ" για τις πληροφορίες και τον χρόνο που διέθεσαν γι' αυτό το αφιέρωμά μας στο Λεωνίδιο.

**Τηλέφωνα Δημαρχείου:
0757/ 22214, 23314 - Fax 23127**

Ένα από τα γραφικά αξιοθέατα είναι και ο παραδοσιακός φούρνος του κυρ Φίλιππα Βλάμη, που αντιπροσέχει στις μοντέρνες τεχνικές και συνεχίζει να ψήνει το ψωμί με τον πατροπαράδοτο τρόπο στα ξύλα.

Στην απέραντη παραλία του Λεωνιδίου ο Παναγιώτης ετοιμάζεται να ρίξει το πολυάγκιστρο στην θάλασσα. Πράγμα σπάνιο για ψαρά, δεν διστάζει να παραδεχθεί την μεγάλη εμπειρία και τις ικανότητες του κυρ-Μιχάλη, ενός άλλου ερασιτέχνη ψαρά που είχαμε την χαρά να γνωρίσουμε κατά την επίσκεψή μας στο Λεωνίδιο.

Από πολύ πρωί στο Λεωνίδιο και στην χύρω περιοχή, πολλές γραφικές εικόνες περνούν από τα μάτια μας.

Ο φούρναρης με τον παραδοσιακό του φούρνο, το καφεενεδάκι που αναλαμβάνει να μας ξυπνήσει, οι αγρότες στον κάμπο σκυμμένοι στα φυτά τους, οι ψαράδες στην παραλία που προσέχουν τα καλάμια τους. Είναι φημισμένη η φιλοπονία αυτών των ανθρώπων με ό,τι καταπιάνονται.

Ο κάμπος του Λεωνιδίου είναι μια πραγματική 'Γη της Επαγγελίας' με ασύγκριτη ποιότητα και αποδόσεις. Περιπλανιόμαστε πολλή ώρα μέσα σ' αυτή την καταπληκτική περιοχή με την υποδελγματική τάξη. Ο κάμπος του Λεωνιδίου, όσο κι αν φαίνεται υπερβολικό, είναι ένα πραγματικό αξιοθέατο, που αξίζει οπωσδήποτε να θαυμάσει κανείς. Στο λιμα-

νάκι της Πλάκας και στην απέραντη παραλία λίγο πιο κάτω, είναι το βασίλειο των ψαράδων. Από πολύ νωρίς ρίχνουν τα καλάμια τους με τα πολυάγκιστρα χρησιμοποιώντας για δόλωμα, ένα συνδυασμό ελκυστικών για τα ψάρια υλικών, δικής τους μυστικής σύνθεσης. Το μεσημέρι και το βράδυ είναι πραγματική απόλαυση να κάθεται κανείς στα ταβερνάκια της Πλάκας, όπου βέβαια αφθονούν τα παραδοσιακά εδέσματα που βασίζονται στην απaráμιλλη γεύση της φημισμένης μελιτζάνας του Λεωνιδίου.

Ένα βράδυ τραβάει την προσοχή μας μια πινακίδα που διαφημίζει πίτσα με τυρί και μελιτζάνα, βραβευμένη το 1996 στην γευστική δοκιμή της Γιορτής της Μελιτζάνας. Όταν μετά από λίγη ώρα την δοκιμάσαμε, συμφωνήσαμε απόλυτα με τους κριτές. Με λευκό παγωμένο κρασί, σε τραπέζακι στην άμμο δίπλα στην θάλασσα και αυγουσιπτική πανσέληνο ήταν μια σπάνια εμπειρία. Δεν θα ξεχώριζα ποια εποχή είναι η καλύτερη, για να επισκεφθεί κανείς το Λεωνίδιο. Την Άνοιξη όλος ο τόπος λουλουδιάζει και μοσχοβολάει, ο καιρός είναι γλυκύτατος, το Πάσχα με τις ιδιαιτερότητές του προσφέρει για τον επισκέπτη εμπειρίες, που δεν τις έχει ξαναζήσει.

Το καλοκαίρι μας προκαλεί με τα κάλλη της η θάλασσα, μας δροσίζουν οι μαγευτικές καλοκαιρινές βραδιές.

Το ήρεμο φθινοπωρινό τοπίο με τα πολυποίκια χρώματά του, προσφέρεται για στιγμές γαλήνης και μακρινούς περιπάτους στον κάμπο ή στα συναρπαστικά ορεινά χωριά της περιοχής.

Αλλά και ο Χειμώνας με τις ήπιες θερμοκρασίες του προσφέρεται ιδιαίτερα για μια επίσκεψη στο Λεωνίδιο. Σπάνια χιονίζει αλλά, αν είμαστε τυχεροί, μπορεί να θαυμάσουμε τους συγκλονιστικούς κόκκινους βράχους, μ' ένα λεπτό λευκό στρώμα για μερικές ώρες.

Και βέβαια θα' χουμε την τύχη στα γραφικά καφενεία και ταβερνάκια να γνωρίσουμε από κοντά τους Τοάκωνες με την παραδοσιακή φιλοξενία και την εξαίσια κουζίνα τους. Είναι το Λεωνίδιο μια πεντακάθαρη μικρή πόλη, απόλυτα παραδοσιακή, που αντανακλά το επίπεδο των ανθρώπων της.

Ας την γνωρίσουμε.

Θεόφιλος Μπασιγιουράκης

Η "Πλάκα" είναι το επίνειο του Λεωνιδίου, σε απόσταση μόλις 5 λεπτών. Στο γραφικότατο λιμανάκι της φιλοξενεί ψαροκάϊκα και σκάφη αναψυχής. Στα ταβερνάκια της βρίσκει πάντα κανείς θαυμάσιους μεζέδες, φρέσκο ψάρι και στιγμές ηρεμίας.

Δίπλα από το λιμανάκι της Πλάκας εκτείνεται η απέραντη παραλία του Λεωνιδίου με θαυμάσια πολύχρωμα βότσαλα και πεντακάθαρα νερά.

